

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: HORVÁTH RÓBERT

AFRIKAI NAGYVADAK NYOMÁBAN

BIG5

Gyermekkoromban világfelfedező- érdeklődésemet a Gondolat kiadó útikönyvei pezsdítették. Főként a természetet, a vadont, az állatvilágot bemutató kötetek.

Először ezekben, az ún. vadászírók afrikai munkáiban találkoztam a „big five” elnevezéssel.

Az öt legveszélyesebbnek tartott, vadászható afrikai vadfajt sorolták közéjük (persze ma már a pszichológiától a közgazdaságtanig gyakorlatilag minden tudományág használja – saját szájíze szerint – a Big5 fogalmat...).

Nyilván már a kiválasztás is vadászatközpontú volt, hiszen például az ötből kimaradt a víziló, noha a nagyvadak közül az ő számlájukra írható a legtöbb afrikai haláleset... Sőt, a fekete mamba több áldozatot szed, mint a kiválasztott öt összesen! De hát hogy nézne ki egy vadász nappalijának falán egy mambakoponya...?!

A 19–20. századi európai vadászok eleinte szinte korlátlanul lőtték ki az afrikai vadakat. Kittenberger Kálmán említi, hogy Német-Kelet-Afrikában nem szabályozták a rinocéroszok elejtését. „*Akkori utazásaim alatt sok rinocéroszt lőttem*” – írja, nehezményezve, hogy 1913–14-ben évente már csak két rinót lehetett. Az 1930-as években Afrikában vadászó Széchenyi Zsigmond a 19. század végét tekintette az elefántvadászat aranykorának, amikor egy-egy úttörő elefántvadász a „leves sűrűjéből meríthetett”, és elefántok százait teríthette le! Ő maga sem volt tétlen: előfordult, hogy egy helyből 11 vadkutyát lőtt le. Akkoriban az is megszokott volt, ha pár lépésről lőttek ki egy zsiráfot, de csimpánzra és gorillára is vadásztak.

Nyilvánvalóan fel sem merült, hogy az állatbőség egyszer – tragikusan hamar – véget érhet. De arra sem gondoltak, hogy az érintett afrikai területek népessége ilyen elképesztően megnő majd a 20. század során (a kelet-afrikai térségé nőtt a leggyorsabban egész Afrikában, legalább ötszörösére duzzadva!).

Mivel az elefánt szinte mindenhol védett, jelenleg csak az orvvadászat veszélyezteti a fajt. Am az agyara (elefántcsont és/vagy trófea) iránti érdeklődés kielégíthetetlen.

ELEFÁNT

Afrikában valójában két elefántfaj él. Az erdei elefánt (*Loxodonta cyclotis*) 2,5 méteres magasságával még ázsiai rokonánál is kisebb. Nevének megfelelően az erdőségekben, pontosabban a Kongó-medence esőerdeiben él. Igen hosszú ideig – pont az elzárt élőhelyüknek köszönhetően – e fajt nem igazán érintette a vadászat: az ezredfordulón még 200 ezerre becsülték állományát. Ám elég volt 15 év, hogy ez a szám a felénél kevessebbre csökkenjen. Az élőhelyek gyors szűkülése, valamint az orv- és kedvtelési célú vadászat nem kíméletes.

Az afrikai elefánt (*Loxodonta africana*) egykor a Szaharától délre mindenütt elterjedt volt a szavannás élőhelyeken. 3,5 méteres magasságával a legnagyobb elefántfaj, melynek állományát a 20. század első felében 3–5 millióra becsülték. Ez a szám – megint csak az élőhely-zsugorodás és a mindennemű vadászat következtében – az 1980-as évekre 1 millió alá csökkent. 2014-ben 700 ezerre, két esztendővel később viszont már

csak 415 ezerre tették egyedszámukat! A csökkenéssel párhuzamosan a populáció sok része szakadt, melyek sorsa erősen különbözött. Míg Csádban 45 év alatt 400 000-ról 2 ezerre csökkent a számuk, addig a dél-afrikai régióban – a hatékony természetvédelem eredményeként – emelkedett. Így például a dél-afrikai Krüger Nemzeti Parkban az 1998-as 8900-ról mára 13 500-ra nőtt az egyedszám.

Mivel az elefánt szinte mindenhol védett, jelenleg csak az orvvadászat veszélyezteti a fajt. Ám az agyara (elefántcsont és/vagy -trófea) iránti érdeklődés kielégíthetetlen. Sok helyen fegyveres háború zajlik a természetvédelmi őrök és az orvvadászok között, akik évente több mint 30 ezer elefántot lönek le. A szakértők szerint már megszületett az utolsó vadon élő elefánt...

AZ ELEFÁNTCSONT

Az elefántcsont az elefánt agyaraiból, azaz metszőfogából nyert, sárgásfehér színű anyag. Régebben használati és kegytárgyakat, később egyre inkább dísztárgyakat készítettek belőle. Az elefántok vadászata korábban főleg csak az elefántcsont megszerzésére irányult. A 20. század elejétől azonban egyre nagyobb számban lőtték vadásztrófeaként, „szórakozásból”. Mára az állat szinte mindenhol védetté vált, és az elefántcsont-kereskedelmet is szigorú egyezmények szabályozzák, törvények tiltják. A tiltó rendeletek egy új iparág felvirágzását, „aranylázat” is elhozták: a szibériai mamutcsont-kutatását. A mamutagyar gyakorlatilag elefántcsontként hasznosítható, és mivel kihalt fajról van szó, kereskedelme is engedélyezett.

ELEFÁNTCSALÁD KERESZTEZI A FÖLDUTAT
A KIS KITERJEDÉSŰ, VÉDETT TERÜLETEKEN ELŐFORDUL, HOGY AZ ÉLŐHELY ELEFÁNT-ELTARTÓ KÉPESSÉGÉT MEGHALADÓRA NÖVEKSZIK AZ ÁLLOMÁNY. ILYENKOR – A POPULÁCIÓ MEGMARADÁSA ÉRDEKÉBEN – TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉS KERETÉBEN CSÖKKENTIK AZ ELEFÁNTOK LÉTSZÁMÁT. EGY MEGFELELŐEN KEZELT TERÜLETEN AZONBAN EZT SOHASEM A SZENVEDÉLYVADÁSZOK VÉGZIK EL...

ORRSZARVÚ

Afrikában két orrszarvúfaj él: a szélesszájú orrszarvú (*Ceratotherium simum*), mely 2-3 tonnájával az elefántok után a második legnagyobb szárazföldi állat, valamint az alig 1,5 tonnás keskenyszájú orrszarvú (*Diceros bicornis*). A szélesszájú (más néven fehér) inkább a nyíltabb szavannákon él, hiszen alapvetően legelő állat. Az északibb, közép-afrikai alfaja gyakorlatilag kipusztult, s mára már csak a dél-afrikai régióban élő populáció maradt meg. A keskenyszájú (más néven fekete vagy két-tülkü) inkább a zárt, bokros szavannákon fordul elő, általában a cserjék leveleit csipegeti. Egykoron a Szaharától délre mindenütt (ahol megfelelő élőhelye volt) előfordult. Mára már csak a kelet- és közép-afrikai, valamint a dél-afrikai térségben maradt meg.

A 20. század elején Afrikában még sok százezer példányra becsülték az alapvetően békés állatok számát. Többségük keskenyszájú volt, és kezdetben korlátok nélkül lőttek rájuk a vadászok – főként a tróféájuk miatt. 100 éve még a lényegesen ritkább szélesszájúak lelövése volt kívánatosabb – pont az egyedibb trófea vonzerejétől vezérelve.

Noha az 1930-as évektől egyre inkább korlátok közé szorították az orrszarvúvadászatot, az évszázad közepére már csak 70 ezer egyed maradt. Sőt, 1980-ban már csupán 5 ezerre becsülték a keskenyszájúak és alig 1000-re a szélesszájúak állományát! A végső létszámcsökkenést az orrvadászok okozták. A lemészárolt állatok tülkét a kínai kuruzslógyógyászat alkalmazta/alkalmazza potenciajavítónak.

Amiközben a keskenyszájúak száma tovább csökkent (1990-re 2500 egyed), a szélesszájúak száma növekedni kezdett. Csakúgy, mint az elefántok esetében, ez is a kiváló dél-afrikai természetvédelemnek volt köszönhető. Az ezredfordulóra a szélesszájúak száma 10 ezerre, 2015-re 20 ezerre nőtt. Közülük 16 ezer él a Dél-afrikai Köztársaságban (12 ezer a Krüger Nemzeti Parkban).

A védelem eredményeként lassan a keskenyszájúak száma is növekedésnek indult, már meghaladja az 5 ezret. Mintegy felük szintén Dél-Afrikában él (a Krügerben 700 példány). Amíg 2007-ben még „csak” 13 orrszarvút lőttek le az orrvadászok, addig az elmúlt években ez a szám már az ezret is meghaladta! Vagyis a háború az orrvadászok és a természetvédelmi őrök között rinocéroszfronton is kőkeményen eskalálódik...

A KRÜGER NEMZETI PARK

Az afrikai vadmegfigyelő turizmus számára legfontosabb fajok tárgyalása során szinte mindig felbukkan a Krüger Nemzeti Park neve. Méltán, hiszen az 1898-ban létrehozott óriási védett terület nemcsak vadjairól, hanem vadvédelmi tevékenységéről is híres. Arról nem is beszélve, hogy gyakorlatilag minden említésre méltó szavannai nagyvad viszonylag könnyen megfigyelhető a területén – akár egy magyar érdeklődőnek is...

FEHÉR – SZÉLESSZÁJÚ – RINOCÉROSZ A BORJÁVAL
MÉG A VILÁGSZÍNVONALÚ DÉL-AFRIKAI TERMÉSZETVÉDELEM (A KRÜGER NEMZETI PARK 1898-BAN JÖTT LÉTRE) ÁLTAL ŐRZÖTT TERÜLETEN IS ÉVENTE TÖBB SZÁZ RINOCÉROSZT ŐLNEK MEG AZ ORVVADÁSZOK. ÉS TÖBBTUCATNYIRA TEHETŐ A „RINOCÉROSZ-HÁBORÚBAN” ELESETT TERMÉSZETVÉDELMI ŐRÖK SZÁMA IS

1980-ban már csupán 5 ezerre becsülték a keskenyszájúak és alig 1000-re a szélesszájúak állományát! A végső létszámcsökkenést az orrvadászok okozták.

ORRSZARVÚTÜLÖK

Az orrszarvú tülke valójában nem szarv: anyaga nem más, mint szaru. Azaz ugyanúgy keratin, mint a hajunk vagy a körmünk, mely újranő. Tulajdonképp az állat homlokcsontjának kinövését borítja, és eltávolítása esetén tényleg újrafelfődik. A kelet-ázsiai/kínai kuruzslók potencianövelőnek tartják, értékesebbnek az aranynál. Néhány évvel ezelőtt a magyarországi (és több európai) múzeumok kiállításairól is ellopták a rinótülköket...

KAFFERBIVALY

Esetükben érdemes a szavannákról közismert alfaj mellett megemlíteni az erdei (vagy kongói) kafferbivalyt (*Syncerus caffer nanus*) is. Méretét és szarvait tekintve feleakkora, mint szavannán élő társai. Közép-Afrika őserdeiben fordul elő, állománya 60 ezerre tehető, veszélyeztetett faj. A Nyugat-Afrikában élő ún. szudáni kafferbivaly (*S. c. brachyceros*) már egy számmal nagyobb erdei rokonánál, populációját 30 ezerre becsülik. A szavannai kafferbivaly (*Syncerus caffer caffer*) közel 1 tonnásra is megnő, leginkább ezeket ismerjük kafferbivalyként: a 20. század vadászirodalmá, de a 21. század ökoturizmusa is csak utóbbival foglalkozik. Egy évszázada még milliószám élt a Szaharától délre, Kelet- és Dél-Afrika szavannáin. Állományának alakulását, csökkenését azonban leginkább az elképesztő népességrobbanás, a mezőgazdasági területek növekedése, a legeltető állattartás elterjedése és a rendszeresen megjelenő marhavész (1890-ben az állomány 95%-a elpusztult!) befolyásolta. Szabályozott formában, ám jelenleg is vadászható faj. Manapság 900 ezer körülire becsülik a számát, melyből csak a Krüger Nemzeti Parkban 40 ezer él...

MAGÁNYOS KAFFERBIKA

NOHA A KAFFERBIVALY ÁLLOMÁNYA JELENTŐSEN LEGSŐKKENT, ÁM EZ NEM A VADÁSZOK SZÁMLÁJÁRA IRHATÓ, SOKKAL INKÁBB A LAKOSSÁGSZÁM NÖVEKEDÉSE, ÉS EZZEL PÁRHUZAMOSAN A LEGELTETŐ ÁLLATTARTÁS ELTERJEDÉSE OKOZZA. A LEGNAGYOBB VESZTESÉGÉRT PEDIG A RENDSZERESEN FELBUKKANÓ MARHAVÉSZ FELELŐS

SZELEKCIÓS NYOMÁS

A sportvadászok mindig a legtermesebb méretű, legnagyobb szarvú bikákra vadásztak. Ez a szakmai néven „szelekciós nyomás” jelentősen befolyásolhatta a kafferbikák generációinak méretét, hiszen a nagyokat kilőtték, a kisebbek szaporodtak, örökítették tovább tulajdonságaikat. Azaz a kisebb szarvú kafferbikák váltak sikerebbé... Ne feledjük el, hogy az érintett szavannák nem a vadgazdálkodás területei!

A CSODÁLATOS HÉT...

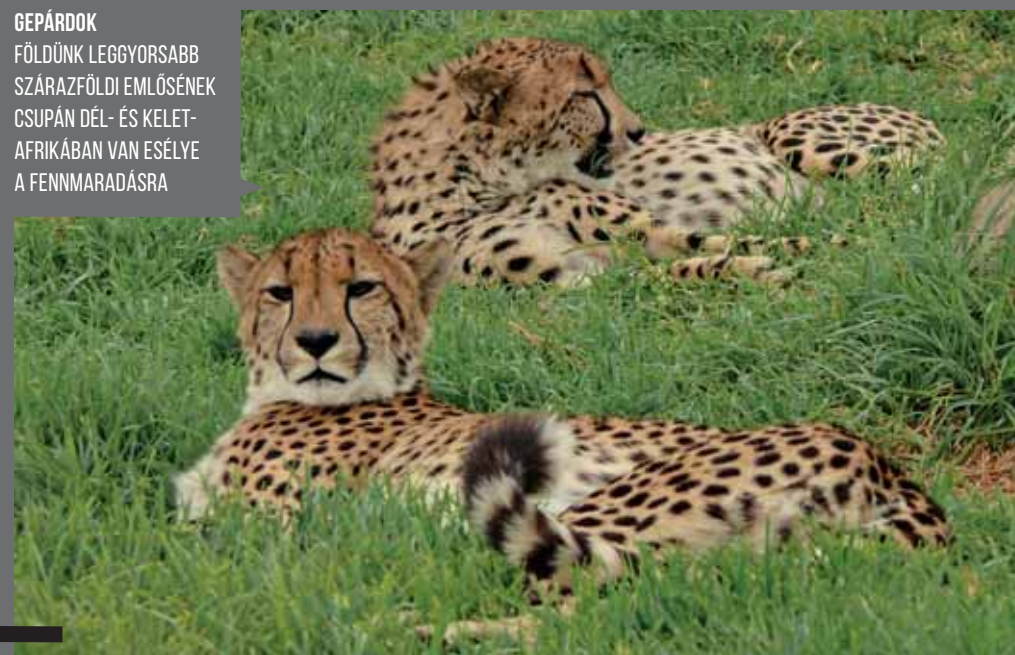
Az afrikai vadmegfigyelő turizmus és a marketing egymásra találása hozta létre a „Magnificent 7” kifejezést, ahol a „BIG5” mellett már megjelent két másik ragadozóritkaság is. Noha az emberre teljesen veszélytelenek, azonban veszélyeztetettségük a gepárdot és a vadkutyát is az érdeklődés előterébe helyezte. A Föld leggyorsabb futójából 150 példány él a Krügerben, míg a vadkutyák száma ennek mindössze duplája.

VADKUTYÁK A KRÜGERBEN

MÁR NEGYEDSZERRE JÁRTAM A KRÜGERBEN, AMIKOR VÉGRE NÉHÁNY MÁSODPERCRE SIKERÜLT ÖKET MEGPILLANTANOM. AFRIKA LEGSIKERESEBBEN VADÁSZÓ RAGADOZÓIRÓL EZT ÍRTA KITTENBERGER KÁLMÁN: „HA EGYSZER AZ ELKERÜLHETETLEN VÉGZETET KELLENE MEGFESTENEM, VALÓSZÍNŰ, HOGY A NYOMOT LESZEGETT FEJJELE LOHOLVA KÖVETŐ VADKUTYA-FALKÁT ÁBRÁZOLNÉK...”

GEPÁRDOK
FÖLDÜNK LEGGYORSABB SZÁRAZFÖLDI EMLŐSÉNEK CSUPÁN DÉL- ÉS KELET-AFRIKÁBAN VAN ESÉLYE A FENNMARADÁSRA

OROSZLÁN

200 éve még 1 milliónál is több oroszlán (*Panther leo*) élhetett Afrikában. A Belső-Szahara és a Kongó-medence esőerdői kivételével mindenhol előfordult, azonban a lakosság és ennek következtében a legelő állatok számának növekedésével egyre nagyobb igény merült fel e nagyragadozók kiirtására. A fő ellenségnek az oroszlánt kiáltották ki. Száz évvel később már felére, a 20. század közepére pedig harmadára csökkent a létszámuk.

Szinte minden, Afrikába látogató fehér vadász kötelességének érezte, hogy néhány oroszlánt is puskavégre kapjon – s ez a vágy napjainkra sem enyészett el! Persze egykor a helybeli állattartók sem akartak tőlük lemaradni: puskával, méreggel, csapdával irtották az állatok királyát. Becslések szerint az 1980-as években csökkent számuk 100 ezer alá, s az ezredfordulóra már az 50 ezret sem érte el. Napjainkban már csak a nagy kiterjedésű, védett területeken biztos a megmaradásuk. Nyugat-afrikai állományuk hozzávetőlegesen 10 ezer példányt számlál, és a dél-afrikai is megközelíti ezt a számot, miközben Közép-Afrikában legfeljebb 1-2 ezer példány él.

Szinte minden, Afrikába látogató fehér vadász kötelességének érezte, hogy néhány oroszlánt is puskavégre kapjon – s ez a vágy napjainkra sem enyészett el!

VALAMI TÖRTÉNT ARRAFELÉ...

AZ AFRIKAI MAGÁNFAJONKON AZ ELMÚLT ÉVEKBEN EGY ÚJ IPARÁG ALAKULT KI: A TRÓFEASZERZÉS (SZÓRAKOZÁSBÓL ÖLÉS) IGÉNYÉT ELÉGÍTI KI A „CANNED HUNT”, A KONZERV-VADÁSZAT. AZ ÁLLATOKAT ZÁRT, KERÍTÉSSEL KÖRBEVETT VADASKERTekben TERÍTI LE, AHOZ AZOKNAK ESÉLYÜK SINCS A MENEKÜLÉSRE

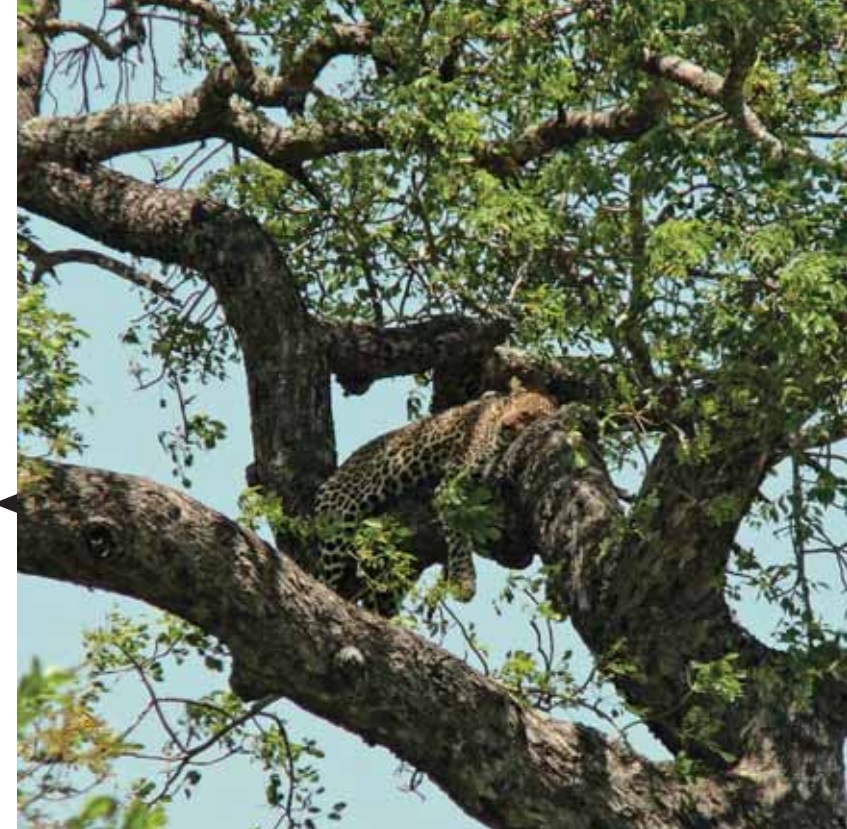
MAGASRA FELGALLYAZVA

A LEOPÁRDOK A FÁKON ÉRZIK BIZTONSÁGBAN MAGUKAT. A KONZERV-VADÁSZAT MÁSİK FŐ CÉLPONTJAI VISZONT PONT E RAGADOZÓK. A HAZAI INTERNETES VADÁSZATI FÓRUMOKAT OLVASVA A MAGYAR TRÓFEASZERZŐK IS IGÉNYBE VESZIK A SZOLGÁLTATÁSOKAT...

BIZTONSÁGBAN(?)

Azt gondolnánk, hogy az afrikai nemzeti parkokban már teljes biztonságban él(het)nek az oroszlánok. Erre jócskán rácsafol az élet, és még a nemzetközi hírekbe is bekerült, amikor pl. 2015-ben egy amerikai hobbivadász a közismert, jeladós oroszlánt (Cecilt) terítette le a zimbabwei Hwangea Nemzeti Parkban.

LEOPÁRD

A leopárd afrikai alfaja (*Panthera pardus pardus*) a sivatagi térségek kivételével mindenhol elterjedt és összefüggő volt a kontinensen. Élőhelyének változatossága, illetve rejtett életmódja miatt keveset tudunk a korábbi populációváltozásokról. Állomány nagysága egykor a 2 milliót is meghaladhatta a kontinensen. Létszámzsugorodásuk főként az élőhelyeik átalakulásának és az ehhez kapcsolódó táplálécsökkenésnek a számlájára írható. Mai előfordulásuk hasonló az oroszlánokéhoz, állománysűrűségük többnyire meghaladja az állatok királyáét, ám nem valószínű, hogy manapság százezernél több leopárd élne Afrikában.

Csupán az elmúlt 35 évben a védett területeken belül 50 (Kelet-Afrika) és 80%-kal (Nyugat-Afrika) csökkent a táplálékállatok száma. Ezzel párhuzamosan felére apadt a leopárdok száma is. A szakemberek csak a dél-afrikai létszámról nyilatkoznak reménykeltően, bár ott is egyértelmű a csökkenés, hiszen helyenként még a vadvédelméről híres Dél-Afrikában is tüzzel-vassal irtják a farmerek.

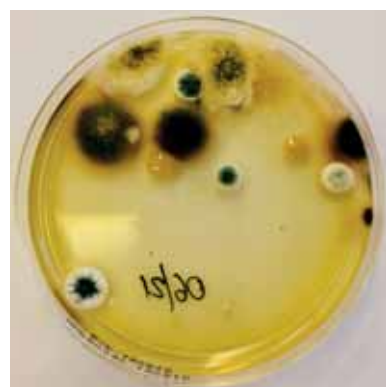
A minap találtam a könyvesboltban egy 2016-ban megjelent kiadványt (Ragadozók könyve), melyben a magyar szerző büszkén mutatja be elefánt- és leopárdlelővéseinek történetét, fotóit... No comment!

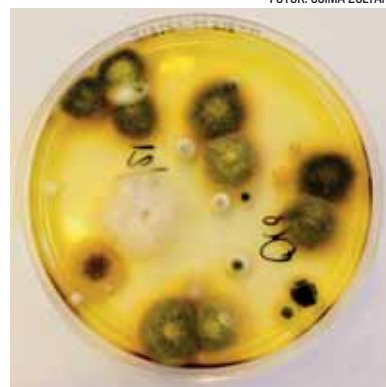
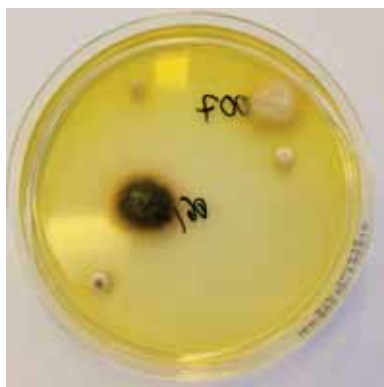
HORVÁTH RÓBERT
ZOOLOGUS, TERMÉSZETVÉDELMI SZAKÉRTŐ.
ÉRDEKLŐDÉSI TERÜLETE: MINDEN,
AMI KAPCSOLÓDIK A TERMÉSZETHZ,
A TERMÉSZETVÉDELEMHEZ

VESZÉLYES ÜZEM! KÖNYVTÁROSOK (RÉM)ÁLMA

A Magyar Földrajzi Társaság könyvtára évek óta zárt ajtók mögött őrzi kincseit. A könyv-, térkép- és folyóirat-gyűjtemény alapos rendezésre – leltározásra és katalogizálásra szorul. A valódi ritkaságok igazi csemegét jelentenek egy régi könyves könyvtárosnak, azonban féltő, hogy a penészgomba-fertőzés – elsősorban a régi példányokra – komoly veszélyt jelenthet. A Kiesz Réka vezetésével nemrég elkezdett gyűjteményrendezési munkálatok első lépéseként mikrobiológiai vizsgálat zajlott. Majd' tucatnyi penészgombafajt sikerült azonosítani a Semmelweis Egyetem munkatársainak. A részletes kiértékelés még zajlik, de a könyvtárban a maszk használata ajánlott!

FOTÓK: CSIMA ZOLTÁN

ENVÉSZET VS. TENYÉSZET

CSIMA ZOLTÁN, A SEMMELWEIS EGYETEM EPIDEMIOLOGUSA VIZSGÁLJA, MENNYIRE JELENT VESZÉLYT A SZENNYEZÉS A GYŰJTEMÉNYRE ÉS AZ OTT DOLGOZÓKRA

A feldolgozás során a polcokról előkerülő ritkaságokat, érdekességeket A Földgömb hasábjain szemlézzük majd. Okkal, hiszen a Magyar Földrajzi Társaság gyűjteménye egyedülálló: számos ritka kiadványt rejt, köztük több, 17–18. századi munkát is.

EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREINK ▾

E LAPSZÁMUNK MEGJELENÉSÉT TÁMOGATTÁK ▾

MAGYAR
FÖLDRAJZI
TÁRSASÁG

ALAPÍTVÁ: 1872

1142 BUDAPEST, ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ÚTJA 125.
TELEFON: (1) 231-4040
FAX: (1) 231-4045
HONLAP: WWW.FOLDRAJZITARSASAG.HU
E-MAIL: INFO@FOLDRAJZITARSASAG.HU

ELNÖK: DR. CSORBA PÉTER
ALELNÖKÖK: DR. SZILASSI PÉTER
DR. MICHALKÓ GÁBOR
FŐTITKÁR: DR. DAVID LÓRÁNT
ÜGYVIVŐ: HEILING ZSOLT

SAKOSZTÁLYOK:

BIZTONSÁGFÖLDRAJZI ÉS GEOPOLITIKAI
SAKOSZTÁLY, EXPEDÍCIÓS SAKOSZTÁLY,
TÁRSADALOM- ÉS GAZDASÁGFÖLDRAJZI
SAKOSZTÁLY, HEGYMÁSZÓ-SAKOSZTÁLY,
OKTATÁS-MÓDSZERTANI SAKOSZTÁLY,
EGÉSZSÉGFÖLDRAJZI SAKOSZTÁLY,
TERMÉSZETFÖLDRAJZI SAKOSZTÁLY,
TÉRKEPÉSZETI SAKOSZTÁLY,
TURIZMUSFÖLDRAJZI SAKOSZTÁLY,
FÖLDRAJZTANÁRI SAKOSZTÁLY

TERÜLETI OSZTÁLYOK:

BAKONY-BALATON-VIDÉKI OSZTÁLY (VESZPRÉM)
BORSODI OSZTÁLY (MISKOLC)
DEBRECENI OSZTÁLY
DÉL-DUNANTÚLI OSZTÁLY (PÉCS)
DUNA-VÖLGYI OSZTÁLY (SZÉKESZÁRD)
EGER-BÜKK-VIDÉKI OSZTÁLY
GYÖNGYÖS-MÁTRA-VIDÉKI OSZTÁLY
KISALFÖLDI OSZTÁLY (GYŐR)
KISKUNSAGI OSZTÁLY (KECSKEMÉT)
KÖZÉP-DUNANTÚLI OSZTÁLY (SZÉKESFEHÉRVÁR)
KÖRÖS-VIDÉKI OSZTÁLY (BÉKÉSCSABA)
NYÍRSÉGI OSZTÁLY (NYÍREGYHÁZA)
NYUGAT-MAGYARORSZÁGI OSZTÁLY (SZOMBATELY)
SZEGEDI OSZTÁLY
SZÉKELYFÖLDI OSZTÁLY (CSIKSZEREDA)
TOLNA MEGYEI OSZTÁLY (DOMBOVÁR)
ZALAI OSZTÁLY (NAGYKANIZSA)

KÖNYVTÁR ÉS GYŰJTEMÉNYEI:

1112 BUDAPEST, BUDAÓRSI ÚT 45.
TEL.: (06-1) 309-2600/1443
(2015. NOVEMBER 15-TŐL
HATÁROZATLAN IDEIG ZÁRVA TART.)

AZ ÉGGÖMBÖT TARTÓ ATLASZ A MAGYAR FÖLDRAJZI
TÁRSASÁG VÉDJEGYKÉNT BEJEGYZETT JELEKE

LAPALAPÍTÓ (1929):
DR. MILLEKER REZSŐ

AZ ÚJ SZOROZAT
ÚJRAINDÍTÓI (1999):
DR. NEMERKÉNYI ANTAL
ÉS FARKAS PÉTER

1929–1933, FELELŐS SZERKESZTŐ:
DR. MILLEKER REZSŐ

1934–1944, SZERKESZTŐK:
DR. BAKTAY ERVIN ÉS DR. KÉZ ANDOR

1999–2005, FŐSZERKESZTŐ: DR. NEMERKÉNYI ANTAL

2005–2006, FŐSZERKESZTŐ: DR. VOJNITS ANDRÁS

2006-TŐL FŐSZERKESZTŐ: DR. NAGY BALÁZS

LOVE REVOLUTION
SZIGET
ISLAND OF FREEDOM

2018. AUGUSZTUS 8-15.
BUDAPEST

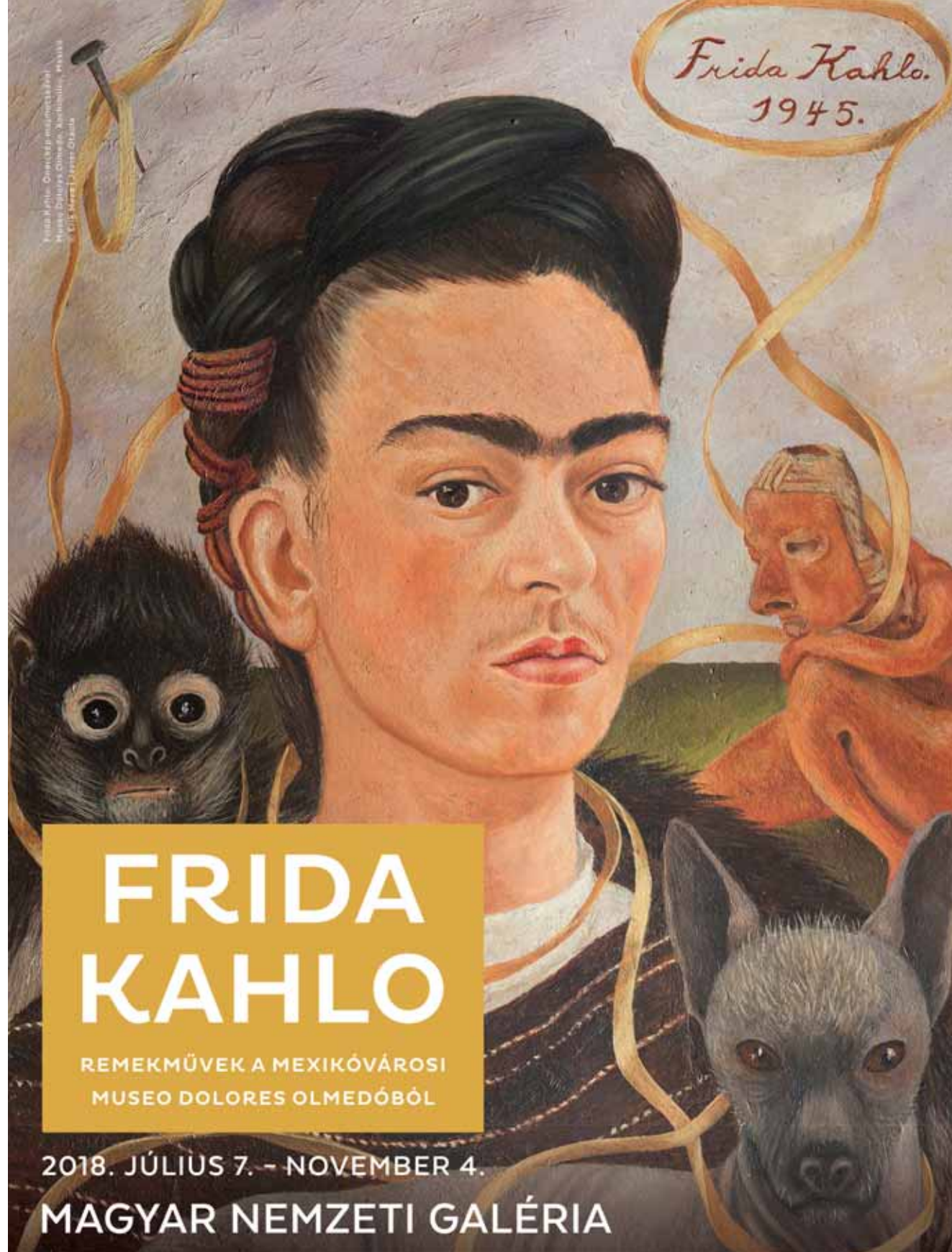
A-Z

ARCTIC MONKEYS **GORILLAZ** **KENDRICK LAMAR** **LANA DEL REY** **MUMFORD & SONS** **SHAWN MENDES**

DUA LIPA **KYGO**

LIAM GALLAGHER • BASTILLE • LYKKE LI • STORMZY • PAROV STELAR
THE WAR ON DRUGS • BONOBO LIVE • THE KOOKS • MØ
NICK MURPHY FKA CHET FAKER • KALEO • ZARA LARSSON • GOGOL BORDELLO
CLEAN BANDIT • BLOSSOMS • FEVER RAY • MILKY CHANCE • BØRNS • WOLF ALICE
LIANNE LA HAVAS • DESIIGNER • KING GIZZARD & THE LIZARD WIZARD
ASAF AVIDAN • LITTLE DRAGON • CIGARETTES AFTER SEX • JP COOPER
GORGON CITY LIVE • GOO GOO DOLLS • FINK • SEASICK STEVE • DON DIABLO
OSCAR AND THE WOLF • ABOVE & BEYOND • UNKNOWN MORTAL ORCHESTRA
RHYE • PETIT BISCUIT • AURORA • NOTHING BUT THIEVES • YELLOW CLAW
SLAVES • KSHMR • EVERYTHING EVERYTHING • FLUX PAVILION • BORGORE
ZHU • LEWIS CAPALDI • LEMAITRE • THE LIVING END • LA FEMME • SOFI TUKKER
SCARLXRD • JOE GODDARD LIVE • TUJAMO • UMMET OZCAN • SAM FELDT LIVE
JAY HARDWAY • DELTA HEAVY • THE HIM • SEVEN LIONS • ALLE FARBEN
YELLOW DAYS • DAMIAN LAZARUS & THE ANCIENT MOONS • BILDERBUCH
WHOMADEWHO • SHAME • MY BABY • JAN BLOMQVIST & BAND • SG LEWIS
PERTURBATOR ...ÉS MÉG SOKAN MÁSOK

FACEBOOK.COM/SZIGETFESTIVAL WWW.SZIGET.HU

Frida Kahlo - Önarcképek és portrék
Művészeti Múzeum, Mexikóváros, Mexikó
© 2018 Magyar Nemzeti Galéria

FRIDA KAHLO

REMEKMŰVEK A MEXIKÓVÁROSI
MUSEO DOLORES OLMEDÓBÓL

2018. JÚLIUS 7. - NOVEMBER 4.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA